

Отже, при укладанні мирової угоди важливо враховувати всі ризики та переваги, а також звернути увагу на її ж зміст, щоб уникнути подальших непорозумінь. Застосування мирової угоди не є панацеєю в розв'язанні всіх спорів, оскільки не завжди вона може бути дієвою. У деяких випадках судовий процес є необхідним для досягнення справедливого вирішення спору. Тому важливими інструментами для юридичної практики є, як укладення мирової угоди, так і розгляд справи по суті з метою вирішення цивільних спорів.

Список використаних джерел:

1. Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV : станом на 6 листоп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 27.02.2023).

2. Постанова Верховного Суду Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 30.09.2020 р. у справі № 753/16296/14-ц. URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/92566561> (дата звернення: 27.02.2023).

3. Кальова А. Верховний Суд вказав на важливий аспект щодо укладення мирової угоди. *Судово-юридична газета*. URL: <https://sud.ua/ru/news/sudebnaya-praktika/187376-verkhovniy-sud-vkazav-na-vazhliivy-aspekt-schodo-ukladennya-mirovoyi-ugodi> (дата звернення: 27.02.2023).

4. Постанова Верховного Суду від 10.05.2018 р. у справі № 363/1103/16-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74021913> (дата звернення: 27.02.2023).

Іващенко В. А.,
д. юрид. н., доцент, доцент кафедри
інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін,
Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького

СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ СОРТІВ РОСЛИН В УКРАЇНІ У 2000-Х РР.

Активне формування системи органів, що опікувалися охороною селекційних досягнень у рослинництві почалося на початку 2000-х років. Вказаний процес відбувався з певним запізненням, не зважаючи на те, що

галузеве законодавство було прийняте у 1993 р. Так, у Законі України «Про охорону прав на сорти рослин» зазначено, що державна реєстрація прав на сорти рослин відбувається через подання заявки до спеціального органу (установи), що працює у складі центрального органу виконавчої влади [1]. У 2002 р. Постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2002 р. № 714 «Про утворення Державної служби з охорони прав на сорти рослин та Українського інституту експертизи сортів рослин» створений спеціальний урядовий орган – Державна служба з охорони прав на сорти рослин (Держсортслужба), що функціонувала у складі Мінагрополітики. Тоді ж почав функціонувати Український інститут експертизи сортів рослин, який входив до підпорядкування Держсортслужби. Його створення відбулося шляхом реорганізації Державного центру сертифікації, ідентифікації та якості сортів рослин Державної комісії з випробування й охорони сортів рослин (п. 4) [2]. У серпні 2002 р. затверджено «Положення про Державну службу з охорони прав на сорти рослин», у якому визначено статус і повноваження Держсортслужби [3]. Крім Інституту експертизи нових сортів рослин, у підпорядкуванні Держсортслужби розпочали роботу Державна інспекція з охорони прав на сорти рослин і регіональні структурні підрозділи: Державний центр Автономної Республіки Крим із державною інспекцією з охорони прав на сорти рослин Автономної Республіки Крим, обласні державні центри експертизи сортів рослин із державними інспекціями з охорони прав на сорти рослин областей. До цієї ж структури входили державні сортодослідні станції, лабораторії й інші заклади експертизи. Саме вказані підприємства сформували державну систему охорони прав на сорти рослин.

Держсортслужба була основним органом у сфері охорони та захисту прав на нові сорти рослин. До її завдань належали контроль за набуттям прав на сорти рослин та їх реєстрація, проведення експертизи сортів рослин в Україні на наявність генетично модифікованих організмів, забезпечення державного нагляду за збереженістю сортів рослин, реєстрацією ліцензійних договорів на їх використання та виплатою авторської винагороди; проведення державної

науково-технічної експертизи сортів рослин як об'єктів інтелектуальної власності; організація й реалізація державного випробування сортів рослин із метою визначення придатності для поширення їх в Україні. Згідно з п. 5 Положення, на Держсортслужбу покладали функції ведення реєстру заявок на сорти рослин, патентів, реєстру сортів, придатних для поширення. Широкий комплекс повноважень, закріплених у підпунктах 1 – 28 п. 5, давав Держсортслужбі змогу цілком ефективно виконувати свої функції [3].

На кінець 2000 років у системі органів з охорони нових сортів рослин відбулися зміни. На місці ліквідовані Держсортслужби у 2011 р. утворено дві установи. Частина функцій передано Державній ветеринарній та фітосанітарній службі, а функції контролю за набуттям і реалізацією прав на сорти рослин почала виконувати Державна інспекція сільського господарства України (Держсільгоспінспекція) [4, с. 8]. Розподіл функцій Держсортслужби за двома органами, на нашу думку, не сприяв ефективній роботі в цій галузі. Основні функції з реєстрації нових сортів рослин мала виконувати Держветфітослужба, а Держсільгоспінспекція була контрольною інстанцією.

Аналізуючи «Положення про державну ветеринарну фітосанітарну службу», затверджене Указом Президента від 2011 р., зазначимо, що Держветфітослужба (п. 1 Положення) була центральним органом виконавчої влади, діяльність якої спрямовував і координував Кабінет Міністрів України. На неї покладено функції із забезпечення реалізації державної політики в галузі ветеринарної медицини, безпечності харчових продуктів, у сферах карантину та захисту рослин, охорони прав на сорти рослин, державного нагляду (контролю) за племінною справою у тваринництві [297]. Таке поєднання в межах одного органу численних функцій не позбавлене дискусії щодо другорядності значення охорони прав на сорти рослин. Однак передання повноважень Держветфітослужбі у сфері охорони прав на нові сорти рослин за статусом наблизило її до поняття установа, що сформульоване в Законі України «Про охорону прав на сорти рослин».

Відповідно до повноважень, окреслених у п. 4, Держветфітослужба проводила експертизу сортів рослин як об'єктів інтелектуальної власності; виконувала державне випробування сортів рослин із метою визначення придатності для поширення їх в Україні; організовувала приймання заявок на сорти рослин, проведення їх експертизи, ухвалювала рішення щодо них; видавала охоронні документи на сорти рослин. Із-поміж інших повноважень – видання документальних підтверджень для вивезення з України посадкового матеріалу сортів рослин, що не є об'єктами інтелектуальної власності або які вивозять із дозволу власника патенту на сорт рослин, повідомлення про ввезення дослідних зразків для експертизи щодо придатності на поширення сорту [297].

Держветфітослужба проводила атестацію робочих місць спеціалістів з експертизи сортів рослин, атестацію й реєстрацію представників із питань інтелектуальної власності на сорти рослин. Серед інших повноважень – ведення реєстрів представників із питань інтелектуальної власності на сорти рослин, реєстру заявок, реєстру патентів, реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні [297]. Викладені в Положенні повноваження цілком відповідали повноваженням і функціям ліквідованої Держсортслужби, а реформування системи охорони нових сортів рослин було не чим іншим як простим переданням повноважень від одного органу, що ліквідовували, до іншого органу.

Список використаних джерел:

1. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21.04.1993 р. Відомості Верховної Ради України. 1993 р. № 21. Ст. 218. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>.

2. Про утворення Державної служби з охорони прав на сорти рослин та Українського інституту експертизи сортів рослин: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2002 р №714 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/714-2002-%D0%BF>.

3. Про затвердження Положення про Державну службу з охорони прав на

сортів рослин: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2002 р №1182 URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1182-2002-%D0%BF>.

4. Гаєвець М. Суперечливість норм законодавства України у здійсненні державної реєстрації прав інтелектуальної власності на сорти рослин. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2012. №3 (65 (додаток)). С. 6 – 11.

5. Про затвердження Положення про Державну ветеринарну та фітосанітарну службу України: Ук

6. аз Президента України 13 квітня 2011 р. № 464. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/464/2011>.

Коваль Д. С.,
к. пед. н., доцент кафедри
соціальних і правових дисциплін,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

ФІНАНСОВО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СИСТЕМІ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Ефективність фінансово-правового регулювання визначається станом виконання суб'єктами фінансових правовідносин своїх обов'язків, закріплених у фінансово-правових нормах. У суспільстві з високим рівнем правової культури виконання обов'язків забезпечується головним чином за рахунок переконання учасників суспільних відносин у необхідності суспільно корисної поведінки, про зміст юридичної відповідальності говорять у сенсі соціального капіталу. Саме цим визначається зміст юридичної відповідальності у позитивному аспекті. Протилежним підходом є розгляд юридичної відповідальності у ретроспективному аспекті.

Сутність юридичної відповідальності в ретроспективному аспекті визначає державний примус. Юридична відповідальність виконує функцію гаранта дотримання приписів правових норм, реалізації суб'єктивних прав і виконання юридичних обов'язків учасниками правовідносин.